

Ministerstvo
vnitra

ve spolupráci s MINISTERSTVEM PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY

září 2026

METODIKA K PODPOŘE VOLEBNÍHO PRÁVA OSOB **SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM**

VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ A TŘETINY SENÁTU

9 a 10. října 2026

Tato metodika se vydává na základě doporučení vyplývajících ze Souhrnné zprávy k problematice výkonu volebního práva v domovech pro osoby se zdravotním postižením (poznatky ze systematických návštěv veřejného ochránce práv), č.j. KVOP-7540/2020 a Doporučení pro poskytovatele sociálních služeb a opatrovníky 2021, č.j. KVOP-39264/2021.

Účelem této metodiky je poskytnutí metodické podpory a vytvoření podmínek pro řádný výkon volebního práva osob se zdravotním postižením.

Metodika je určena zejména pro:

- **Poskytovatele pobytových sociálních služeb (dále jen „poskytovatel“):**
 - Domovy pro osoby se zdravotním postižením
 - Domovy pro seniory
 - Domovy se zvláštním režimem
 - Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče
 - Případně také chráněné bydlení nebo pobytové odlehčovací služby (u těch je zapotřebí úzké spolupráce s rodinnými příslušníky osoby se zdravotním postižením)
- **Opatrovníky osob se zdravotním postižením**
- **Podpůrce, kteří zajišťují osobám se zdravotním postižením pomoc na základě smlouvy o nápomoci**
- **Zástupce osob se zdravotním postižením (členy domácnosti), případně důvěrníky v rámci hospitalizace**

Základní zásady poskytování sociálních služeb (dle zákona č. 108/2006 Sb.)

- **Lidská důstojnost:** Pomoc a podpora musí vždy plně respektovat a zachovávat lidskou důstojnost každého člověka.
- **Individuální přístup:** Péče musí vycházet z konkrétních a osobních potřeb každého člověka.
- **Podpora samostatnosti:** Služby mají na osoby působit aktivně, rozvíjet jejich soběstačnost a napomáhat jejich začlenění do společnosti.
- **Ochrana práv a svobod:** Služby musí být kvalitní a poskytované takovým způsobem, aby byly důsledně dodržovány lidská práva a základní svobody.
- **Rozmanitost péče:** Součástí pobytových služeb není jen ubytování a strava, ale také:
 - Kontakt se společenským prostředím
 - Sociálně terapeutické, vzdělávací a aktivizační činnosti
 - Pomoc při obstarávání osobních záležitostí a uplatňování práv (včetně práva volit)
- **Rovnocennost a důstojnost:** Cílem je, aby osoby se zdravotním postižením mohly uplatňovat svá práva (včetně práva volit) stejně přirozeně jako lidé bez postižení.
- **Běžný způsob života:** Podporovat zapojení osob se zdravotním postižením do běžného veřejného dění.

Kdo má právo volit?

Ve volbách do zastupitelstev obcí může hlasovat

- ✓ občan České republiky, který nejpozději 10. října 2026 **dovrší 18 let** a má **v obci trvalý pobyt**
- ✓ občan jiného členského státu EU, který nejpozději 10. října 2026 **dovrší 18 let**, má **v obci trvalý** nebo **registrovaný přechodný pobyt** a požádal o **zápis do dodatku** stálého seznamu voličů¹

Ve volbách do Senátu může hlasovat

- ✓ občan České republiky, který nejpozději 10. října 2026 dovrší věku 18 let,
- ✓ ve druhém kole pak i občan České republiky, který nejpozději 17. října 2026 dovrší věku 18 let

Omezení svéprávnosti již není překážkou práva volit.

Tzn., že i osoby, jejichž svéprávnost k výkonu práva volit byla výslovně soudem omezena, mohou ve volbách hlasovat (k omezení se žádným způsobem nepřihlíží).

Omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva je však nadále překážkou pro právo být volen.

Kde volby probíhají?

Volby do zastupitelstev obcí se konají na celém území České republiky.

Volby do Senátu probíhají pouze na části území České republiky, a to ve **27 senátních volebních obvodech** společně s volbami do zastupitelstev obcí.

Seznam senátních volebních obvodů, kde se budou v roce 2026 konat volby, včetně výčtu obcí, je zveřejněn na webových stránkách Ministerstva vnitra (kliknutím [ZDE](#)).

¹ Žádost podává u obecního úřadu obce, ve kterém má trvalý nebo registrovaný přechodný pobyt, nejpozději 2 dny předem dnem voleb do 16.00 hodin, a to osobně (musí prokázat svou totožnost a státní občanství státu EU platným občanským průkazem domovského státu nebo cestovním dokladem a pobyt na území ČR průkazem o povolení k trvalému pobytu občana EU nebo potvrzením o přechodném pobytu či osvědčením o registraci) nebo písemně (uveďte své jméno, příjmení, datum narození, pro bližší identifikaci i adresu pobytu na území ČR).

Stálý seznam voličů vede obecní úřad pro voliče, kteří jsou v této obci přihlášení k trvalému pobytu.

Hlasování lze provést těmito způsoby:

1. Ve volební místnosti (v místě trvalého pobytu)

- Pro koho: Zdravotní stav voliče to umožňuje a volební místnost je dostupná.
- **Asistence:**
 - Voliči, který nemůže pro zdravotní postižení číst, psát nebo vybrat hlasovací lístek, může na jeho žádost pomoci jiná osoba (i člen okrskové volební komise; v takovém případě o tom komise provede záznam do výpisu voličů).
 - Tato osoba může s voličem za plentu a pomoci mu vybrat / upravit hlasovací lístek podle jeho pokynů, vložit jej do úřední obálky a vhodit do volební schránky (urny). Osoba musí zachovat mlčenlivost o hlasování voliče.
- **Bezbariérovost:**
 - pokud volební místnost nemá bezbariérový přístup, může volič se zdravotním postižením **požádat** okrskovou volební komisi (i prostřednictvím jiné osoby) **o hlasování před budovou nebo v přízemí** objektu
 - v takovém případě hlasuje do přenosné volební schránky

2. Do přenosné volební schránky

- Kde:
 - **doma v místě trvalého pobytu**
 - **v pobytovém zařízení sociálních služeb**, pokud se nachází ve stejném volebním okrsku jako má volič trvalý pobyt
- Jak požádat:
 - u obecního úřadu v místě trvalého pobytu
 - v den voleb pro urychlení i přímo okrskovou volební komisi
 - Žádost podává osoba se zdravotním postižením, případně za pomoci poskytovatele sociální služby, ve které pobývá, nebo za pomoci podpůrce či člena domácnosti anebo ji za ni podává její opatrovník
 - lze též i telefonicky

3. V pobytovém zařízení sociálních služeb na základě zápisu do zvláštního seznamu voličů (pouze u voleb do Senátu)²

- Podmínka: **Zařízení a místo trvalého pobytu voliče** patří do **stejného senátního obvodu** (např. nachází-li se zařízení v senátním obvodu č. 15 Sídlo: Pelhřimov, musí být osoba se zdravotním postižením přihlášená k trvalému pobytu kdekoli v rámci senátního obvodu č. 15)
- Postup:
 - zařízení zjistí, které osoby se zdravotním postižením mají zájem tímto způsobem hlasovat, a vypracuje jejich seznam
 - **seznam zašle** obecnímu úřadu v místě, kde se zařízení nachází, nejpozději 7 dnů přede dnem hlasování, tj. **do 2. října 2026 do 14.00 hodin**
 - zařízení ve spolupráci s obecním úřadem zašle potvrzení o zápisu i obecnímu úřadu do místa trvalého pobytu voliče
 - ve dny voleb přijdou do zařízení dva členové komise s **přenosnou volební schránkou**

4. Na voličský průkaz (pouze u voleb do Senátu)³

- Kde lze volit: V jakékoliv volební místnosti **v rámci senátního obvodu**, kde má **volič trvalý pobyt**.
- Kdo vydává: **obecní úřad v místě trvalého pobytu voliče**
- Jak podat žádost:
 - ✓ **Osobně:** nejpozději **do 7. října 2026 do 16:00** (pro druhé kolo voleb do Senátu do 14. října 2026 do 16.00 hodin); volič prokáže svoji totožnost a úřad o žádosti učiní úřední záznam
 - ✓ **Písemně poštou:** s **úředně ověřeným podpisem voliče**; doručit **do 2. října 2026 do 16.00** (pro druhé kolo voleb do Senátu do 9. října 2026 do 16.00 hodin)
 - ✓ Elektronicky: **Datovou schránkou voliče** nebo přes **Portál občana** (pomocí elektronické identity jako je např. bankovní identita) **do 2. října 2026 do 16.00** (pro druhé kolo voleb do Senátu do 9. října 2026 do 16.00 hodin)
- Náležitosti žádosti: jméno a příjmení voliče, datum narození, adresa trvalého pobytu, případně adresa pro doručení voličského průkazu (lze také uvést,

² Ve volbách do zastupitelstev obcí může volič hlasovat v pobytovém sociálním zařízení pouze v případě, že má trvalý pobyt ve stejném volebním okrsku jako se nachází zařízení, ve kterém pobývá.

³ Ve volbách do zastupitelstev obcí může volič hlasovat pouze v místě svého trvalého pobytu.

pro které kolo voleb do Senátu má být voličský průkaz vydán; pokud to volič neuvede, budou mu vydány dva voličské průkazy – každý pro jednotlivé kolo). **Lze použít vzor uveřejněný na webových stránkách Ministerstva vnitra** [Volby do zastupitelstev obcí a Senátu 2026 - Volby](#)

- Pomoc: poskytovatel, opatrovník nebo podpůrce může pomoci doprovodit osobu na obecní úřad, pomoci ji sepsat a odeslat žádost.

Doporučené kroky pro poskytovatele, opatrovníky, podpůrce a členy domácnosti k podpoře volebního práva osob se zdravotním postižením

- **Ověřit zápis v seznamu voličů:**
 - Co udělat: Pomoci ověřit, zda je osoba se zdravotním postižením zapsaná v seznamu voličů, popř. pomoc se zjednáním nápravy, u obecního úřadu v místě jejího trvalého pobytu.
 - Proč: zejména v případech, kdy byla osoba v minulosti omezena ve svéprávnosti k právu volit.
- **Zjistit místo volby:** Zjistit, zda chce volič volit v místě trvalého pobytu, nebo někde jinde (viz Možnosti hlasování).
- **Včasné nahlášení k zápisu do zvláštního seznamu voličů:** Poskytovatel spolupracuje s místním obecním úřadem, opatrovníkem/podpůrcem a obecním úřadem v místě trvalého pobytu voliče (viz Hlasování v pobytovém zařízení sociálních služeb).
- **Zajistit hlasovací lísky:** Poskytovatel ve spolupráci s místním obecním úřadem může zajistit doručení několika sad hlasovacích lístků do zařízení, aby se voliči mohli včas seznámit s kandidujícími subjekty ⁴.

Nápomoc a podpora při uplatňování volebního práva

1. Průběžná podpora

- **Vzdělávání a informovanost:** Zařadit téma voleb do běžného vzdělávání nebo aktivizačních činností a systematicky vést osoby se zdravotním postižením k zájmu o volby.
- **Práce s doklady:** Rozvíjet dovednosti osob se zdravotním postižením v oblasti nakládání s osobními doklady.
- **Správa dokladů:** Osobní doklady uchovávat u poskytovatele pouze při hrozbě jejich zneužití a se souhlasem osoby se zdravotním postižením nebo jejího opatrovníka / podpůrce; vést o tom písemnou evidenci.

⁴ Osoby se zdravotním postižením, které mají trvalý pobyt v zařízení, v němž se nachází, obdrží hlasovací lístky automaticky nejpozději 3 dny přede dnem voleb.

2. Podpora před volbami

- **Informování o volbách:** Poskytovat nezaujaté, objektivní a srozumitelné informace o blížících se volbách (o termínu, místu a průběhu voleb, způsobu hlasování) – např. ve formě zjednodušených informací ⁵.
- **Zjištění zájmu:** Zjistit, zda chce osoba se zdravotním postižením volit.
- **Zajištění dokladu:** Provéřit, zda byl osobě se zdravotním postižením vydán občanský průkaz, a zda ho má tato osoba u sebe, nebo její opatrovník. Pokud doklad uchovává zařízení, vydá jej voliči.
- **Individualizovaná podpora při zařizování:**
 - **Občanský průkaz:** Pomoc s podáním žádosti, případně prostřednictvím opatrovníka nebo jiného zástupce.
 - **Voličský průkaz:**
 - ✓ Upozornit na možnost hlasování na voličský průkaz včetně lhůt (viz Možnosti hlasování).
 - ✓ Pomoc se sepsáním a odesláním žádosti o vydání voličského průkazu.
 - ✓ Doprovodit osobu se zdravotním postižením na obecní úřad v místě trvalého pobytu, kde si osobně požádá a vyzvedne voličský průkaz.
 - **Přenosná volební schránka:** Pomoc s podáním žádosti, pokud zdravotní stav nedovoluje cestu do volební místnosti.

3. Podpora v průběhu voleb

- **Připomenutí dokladu:** Upozornit osobu se zdravotním postižením, aby si vzala občanský průkaz s sebou do volební místnosti.
- **Hlasování ve volební místnosti:** Podporovat osobu se zdravotním postižením, aby volila ve volební místnosti, pokud to její stav dovoluje a místnost je pro ni přístupná.
- **Asistence a doprovod:** Zajistit potřebný doprovod a asistenci při cestě do volební místnosti a během hlasování (viz Možnosti hlasování).

⁵ Informace o hlasování v různých formátech pro zdravotně postižené budou zveřejněny před volbami na webových stránkách MV pod odkazem [Volby do zastupitelstev obcí a Senátu 2026 - Volby](#).

Zajistit patřičné důstojné prostory a podmínky pro konání voleb. Při hlasování musí být vždy zajištěna tajnost.

1. Příprava:

- Připravit prostor pro hlasování, aby byla zajištěna tajnost hlasování – např. použít zástěnu.
- Doklady: Zajistit, aby osoby se zdravotním postižením měly své občanské průkazy u sebe.
- Komise: Domluvit s obecním úřadem dobu, kdy se dostaví do zařízení dva členové okrskové volební komise s přenosnou volební schránkou, úředními obálkami a hlasovacími lístky.

2. Průběh hlasování:

- Identifikace voliče: Volič předloží okrskové volební komisi doklad totožnosti (občanský průkaz, cestovní pas nebo se prokáže eDokladem v mobilu).
- Pokud má volič voličský průkaz, odevzdá ho komisi.
- Komise si zaškrtně voliče v seznamu a vydá mu úřední obálku, případně i hlasovací lístky.
- Volič se odebere do prostoru určeného k úpravě hlasovacího lístku (např. za zástěnu), vybere **hlasovací lístek** a **vloží** jej **do úřední obálky**.
- Volič dbá na to, aby do úřední obálky vložil pouze jeden hlasovací lístek, jinak je hlas voliče neplatný.
- Volič opustí prostor pro hlasování a vhodí úřední obálku s hlasovacím lístkem do přenosné volební schránky.
- **Souběh voleb:** Při souběhu voleb musí být **hlasovací lístek vložen do úřední obálky téže barvy**. Hlasovací lístky a úřední obálka pro volby **do zastupitelstev obcí** jsou **šedé**. Hlasovací lístky a úřední obálka pro volby **do Senátu** jsou **žluté**.
- **Asistence:** Je-li nezbytná pomoc asistenta při hlasování, je třeba dbát na přání osoby ve výběru asistenta (např. osoba, které důvěřuje). Asistent musí respektovat její vůli, nijak do ní nezasahovat a pomáhat pouze s technickými úkony jako je např. vyhledání příslušného hlasovacího lístku, jeho úprava, vložení hlasovacího lístku do úřední obálky a vhození úřední obálky s hlasovacím lístkem do volební schránky.
- **Imobilní osoby:** Komise s přenosnou volební schránkou navštíví osoby, kterým zdravotní stav nedovolil odhlasovat v určeném prostoru, na pokojích. Musí dbát na zajištění tajnosti hlasování (např. použitím mobilních zástěn).

Způsob úpravy hlasovacího lístku

- **QR kód pro nevidomé a slabozraké voliče:**
 - Kde je: Na každém hlasovacím lístku (s výjimkou hlasovacích lístků pro volby do zastupitelstev obcí s ohledem na jejich povahu).
 - K čemu slouží: Po načtení mobilním zařízením přes hlasovou aplikaci pomůže voliči hlasovací lístek rozpoznat.
- **Volby do Senátu:**
 - Hlasovací lístek (pro první kolo voleb) má **žlutou barvu** a nijak se **neupravuje**.
 - Volič vybere jeden hlasovací lístek (toho kandidáta, pro kterého se rozhodl hlasovat) a vloží jej do žluté úřední obálky.
 - Ve 2. kole dostanou voliči hlasovací lístky (šedé barvy) až ve volební místnosti.
- **Volby do zastupitelstev obcí:**
 - Nepoužívá se kroužkování, ale místo něj se **křížkuje**.
 - Hlasovací lístek je **šedý** a může být vytištěn oboustranně.
 - Volič může volit celou stranu (pouze jednu) nebo jednotlivé kandidáty, a to i napříč stranami.
 - Hlasovací lístek vloží do šedé úřední obálky.
 - **Počet volených členů zastupitelstva obce se volič dozví ze záhlaví hlasovacího lístku.**
 - Volič **upraví hlasovací lístek** jedním ze tří následujících způsobů (*Názorný přehled možných způsobů úpravy hlasovacího lístku naleznete [ZDE](#)*):
 1. ***Volba celé volební strany:***
 - ✓ Volič označí křížkem čtverec vedle názvu volební strany na hlasovacím lístku.
 - ✓ Neoznačuje již v této volební straně konkrétní kandidáty.
 - ✓ Tím dává své hlasy kandidátům této volební strany.
 2. ***Volba konkrétních kandidátů (napříč stranami):***
 - ✓ Volič označí křížkem čtvereček před jménem kandidáta, pro kterého hlasuje.

- ✓ Může jich označit maximálně tolik, kolik je voleno členů zastupitelstva.

3. Kombinace obou způsobů:

- ✓ Volič označí křížkem jednu volební stranu.
 - ✓ Zároveň označí křížkem i několik kandidátů jiných volebních stran.
 - ✓ Hlas dostanou nejprve jednotlivě označení kandidáti a zbylé hlasy (do počtu volených členů zastupitelstva) případnou kandidátům označené volební strany podle jejich pořadí na hlasovacím lístku.
- **Hlasování v územně členěných statutárních městech a v hlavním městě Praze**
 - v Praze a jiných velkých městech (např. Brno, Ostrava, Plzeň) se volí 2 zastupitelstva – zastupitelstvo pro celé město a zastupitelstvo městského obvodu / městské části
 - volič dostane 2 různé hlasovací lístky (jeden pro celé město a druhý pro městskou část/městský obvod)
 - oba vyplněné lístky vloží do jedné šedé úřední obálky.